

A MURAVIDÉKI MAGYAROK HELYZETE

Tomka György

Fölöslegesnek tartom arról vitázni, hogy kell-e magyar iskola, meg hogy a magyar szó hogyan hangozzon el Szlovákiában, nálunk, a Muravidéken vagy máshol, akárhol. Ne kritizálják a magyar külpolitikát a jelenlegi helyzetben azok, akik nyolcvan év alatt nem tudtak egyetemet adni a magyarságnak! Ne avatkozzanak a státustörvénybe azok, akik nem tudtak ötven év alatt tanítóképzőt építeni a magyarság számára kisebbségi területen! Ez az én véleményem, és nem akarok tovább politizálni.

Egy éve, másfél éve nálunk jártak Svájcban egy gimnázium tanuló tanárakkal együtt. Német nyelvterületről jöttek. Arra kértem őket: kedves diákok (húszan voltak), kérem, emeljék fel a kezüket! Hányan beszélnek franciául? Mind a húszan felemelték a kezüket. És hányan beszélnek olaszul? – kérdeztem ismét. Ismét mind a húszan jelentkeztek. Valahogy így képzelem el Közép-Európát a jövőben. De mi magyarok is visszatekinthetnénk: nézzük meg az 1000 pengőseinket, a 100 pengőseinket. Hány nyelven van feliratozva? A nyelv ügyében emlékeztetek erre.

Szlovénia nagyon messze eljutott a többi kisebbségi területhez képest. Létezik egy alkotmányunk, melynek a 64., 80. és a 11. szakasza velünk, kisebbségekkel foglalkozik. A 64. szakasz kimondja, hogy zászlónkat, címerünket, himnuszunkat szabadon használhatjuk. És nálunk hangzott el nyilvánosan először magyarul a *Himnusz*. Igaz, hogy később alkotmánybírósi per lett belőle. De azt megnyertük. Még büszkék is lehetnek a szlovénok erre, ahogy mi is. A 11. szakasz kimondja, hogy a kisebbségi területen hivatalos a magyar nyelv. A szlovén viszont nem az. A 80. szakasz ugyanakkor rámutat, hogy a 90 tagú szlovén parlamentben csak magyar szervezetekkel van biztosítva egy parlamenti képviselő helye. Ennek ellenére nem vagyunk operettkirályság, és nem minden rózsaszín álom. Mert ami

érvényes, azt kihasználni is tudni kell. Nem minden néz ki ennyire szépen. Tudniillik a parlamenti képviselő egy borzalmasan bonyolult szisztéma során jut a parlamentbe, amely rendszert manipulálni is lehet. A kétnyelvű hivatalos ügyintézés pedig úgy történik, hogy aki éppen nem tud magyarul, az is dolgozik tovább azon a helyen, ahol nem szabadna neki. De ne a szlovénokban keressük a hibát, hanem saját magunkban!

A következőkben néhány nehézségről is beszámolok. A legfőbb problémánk az, hogy a mi vidékünk a legszegényebb vidék lett, bár sokáig nem az volt. Több mint 30%-os a munkanélküliség a magyar vidéken, talán most már több is lehet. A legnagyobb község, Lendva 9 ezer lakosú, ott másfél év alatt több mint ezer munkahely szűnt meg. Ugyanakkor a magyar jogaink területéhez kötöttek: csak erre a kis területre vonatkoznak, ugyanis nem az egész ország területén érvényesülnek kisebbségi jogaink. Ezen mindenképpen segíteni kell. Ez egy óriási probléma.

Egyike a legnagyobb, új keletű problémáknak az egyház és a magyarság viszonya. A szlovén katolikus egyházban megállt az idő, ezért a lehető legdurvább módon utasítják el a magyarságot. Itt nem tudunk előrelépni, nem tudjuk, hogy mit tegyünk, pedig többször is hangsúlyoztam, hogy a *Mi-atyánk* magyarul is, szlovénul is ugyanaz. Ez még a történelem folyamán született szlovén probléma, amelyet nagyon-nagyon nehezen tudunk a jövőben orvosolni.

A másik probléma az, hogy – négyezer olasz, tízezer magyar mellett – háromszázezernyi délszláv él Szlovéniában, akiknek jogait próbálják megoldani, de ők kisebbségként nincsenek elismerve. Előbb-utóbb politikai tényezővé válnak majd, hiszen a tízezernyi magyar nem tud pártot alakítani. Nincs miért. A 70-80 ezernyi horvát és szerb viszont már megjelenhet Szlovéniában pártként. Ezt a problémát – úgy gondolom – Szlovéniának szintén meg kell a jövőben oldania.

Magyarország mint a konfliktusok szülőháza? Úgy gondolom, nem is Magyarország itt a szülőháza ezeknek a problémáknak, amelyek most a Kárpát-medencében felmerülnek. A beneši dekrétumhoz és a jugoszláviai deklarációhoz annyit tennék hozzá, hogy véleményem szerint ha ezeket beépítik Európa falaiba, akkor ott nekünk nincs helyünk. Normális emberi ésszel elfogadni nem lehet azt, hogy valakit kitoloncoltak a szülőfalujából, hogy vagyonát elvették, hogy áttették a Dunán. Tudom, hogy ez most Magyarországon fájó probléma, és mivelhogy itt vannak a választások, ezzel a

problémával sokan foglalkoznak. Nekem sokszor mondták, és meg is akarták magyarázni: „Hát, ti vesztesek vagytok.” A vesztes fél logikájának végét kell vetni. Hatvan év után mi már nem vagyunk vesztesek ebben a régióban. Nézzünk körül! Ez a szerencsétlen, igen vesztes valamikori ország, mi úgy érezzük, hogy többé már nem vesztes ebben a régióban.

Mi az, ami óriásit jelent számunkra? Hogy diákjaink, egyetemistáink Magyarországon tanulhatnak, és utána hazajönnek. Ez nagyon fontos, hiszen ez a kis közösség tanult emberek nélkül nem tudna talpon maradni.

Az üzenet annyi: Szlovénia és Horvátország baráti ország. Ezt ki merem mondani. Ezt mi otthon is így érezzük. Úgy gondolom, hogy délen ez a két fiatal ország nekünk és velünk még jobb jövőket fog megélni. Ugyanakkor remélem, hogy nagyon-nagyon sokat segíthet problémáink megoldásában egy gazdag, napról napra erősebb Magyarország.